

Asia: VN/8915/2024

## **Lausuntopyyntö arviomuistiosta: Työvoimapalveluiden palveluprosessin uudistustarpeet ja yksityisen työnvälityksen mahdollisuus saada tietoja työnhakijasta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Työtarjousten velvoittavuuden lisääminen**

Kokonaisuudessaan Helsinki haluaa kiinnittää lausunnossaan huomiota kahteen seikkaan.

Säätelyn kehittämisessä tulee huomioida hallitusohjelman kirjaus, jossa työllisyysmäärärahoja alennettiin n. 40 miljoonalla ja samalla todettiin, että kuntien tehtäviä vähennetään säästöä vastaavasti. Leikkaukset ovat toteutuneet, mutta tehtävien vähennystä ei ole toteutettu lainkaan samassa laajuudessa. Valmisteltavien työvoimapalveluiden lainsäädäntöuudistusten on katsottava kuuluvan hallitusohjelman päätöksissä tehtäviin kuntien tehtävien vähennyksiin.

Lainsäädäntömuutosten on siten oltava laajuudeltaan merkittäviä sekä kuntien tehtäviä vähentäviä, eikä niiden tule muodostaa uutta perustetta työvoimapalveluiden valtionosuuksien vähentämiselle. Työnhakijan palveluprosessi muodostaa keskeisen osan kuntien tehtävistä, joten erityisesti sitä koskevan velvoitteiden purun on oltava merkittävä.

Valmisteltavat lainsäädäntöuudistukset on valmisteltava erittäin tiiviissä yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa. Valmistelun aikana on huomioitava toimintaympäristön muutos, jossa työvoimapalveluiden toteuttajina eivät enää toimi työ- ja elinkeinoministeriön alaiset virastot vaan kuntapohjaiset toimijat. Yhteistyön tulee olla luonteeltaan yhteisvalmistelua, eikä sen tule perustua vain työvoimaviranomaisten kuulemiseen.

Helsinki pitää hyvänä esitettyä muutosta, jossa työtarjoukset olisivat velvoittavia työttömyyden alusta lähtien. Työtarjoukset ovat oikein kohdennettuina toimiva ja hyödyllinen työvoimapalvelu

eikä ole tarkoituksenmukaista, että työtarjousten noudattaminen ei ole velvoittavaa osalle työnhakijoista.

Sääntelyn valmistelussa tulisi kiinnittää huomiota, että työtarjouksen voi nykyinsäädännöllä kuitata omaehtoisella haulla, jos työnhakija on ilmoittanut työnhakuvelvollisuutensa täyttämistä ennen työtarjouksen tekemistä. Poikkeussääntö luo työttömyysturvajärjestelmään monimutkaisen elementin, jossa työtarjouksen tekemisen ajankohdalla on sattumanvarainen merkitys sen velvoittavuuteen. Poikkeussääntö myös vie työtarjouksilta tehoa. Valmistelussa tulisi arvioida onko poikkeussäännöksestä syytä luopua.

Työtarjousten tekeminen on saanut ajoittain kritiikkiä sellaisilta työnantajilta, jotka eivät koe saavansa osuvia työnhakijoita työtarjousten perusteella. Esitetty säädösmuutos osa-aikatyötä tekeville työnhakijoille tehtävistä työtarjouksista voi olla ongelmallinen työnantajan näkökulmasta. Arviomuistion mukaan työnhakijalle pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä voisi olla käsillä vasta haastattelun jälkeen, jos tulos olisi se, että työaika ylittäisi 40 tuntia viikossa tai työvuorojen yhteensovitus olisi ilmeisen mahdotonta. Työantaja voisi tällöin järjestää useita haastatteluita työtarjouksen saaneiden työnhakijoiden kanssa vain huomatakseen, että hakijoiden tosiasiallinen mahdollisuus tehdä tarjottua työtä on hyvin rajallinen. Menettely voisi herättää työnantajissa pettymystä koko työtarjousten järjestelmää kohtaan, laajentuen koskemaan myös helpommin työllistettäviä hakijoita. Valmistelussa olisi tarkoin harkittava työtarjousten käyttöä ja työnantajien suhtautumista niiden käyttöön kokonaisuutena arvioiden.

### **Työvoimaviranomaisen kirjallisesta muistutuksesta luopuminen**

Helsinki pitää esitettyä muutosta hyvänä. Samalla on huomioitava, että muistutuksesta luopumisesta aiheuttanee lisää asiakkaiden yhteydenottoja, koska seuraamukset voivat tulla yllätyksenä. Toisaalta muistutuksien nykyinsäädännön mukainen käyttö on ollut verrattain tuore uudistus.

Valmistelussa on varmistettava, että tietojärjestelmässä säilytetään edelleen mahdollisuus tuottaa muistutus, vaikka se ei olisikaan enää työvoimaviranomaisen velvollisuus. Muistutuksella on tietyissä asiastapauksissa työnhakijoiden palvelua ja asiakasviestintää selvästi helpottava vaikutus.

### **Nuoret ja velvollisuus hakea opiskelupaikkoja työttömyysetuuden edellytyksenä**

Helsinki kannattaa koulutushaun täyttävien opintojen sääntelyn väljentämistä.

Korvaavista toimista on sovittu työllistymissuunnitelmista verraten vähän. Jos asiasta ei ole sovittu työllistymissuunnitelmasta ja nuori on oma-aloitteisesti pyrkinyt edistämään tilannettaan hakemalla hänen tilannettaan edistäviin opintoihin, saattavat työvoimapolitiittiset seuraamukset olla yllättäviä ja suhteettomia. On parempi sääntelytapa, että korvaavien toimien hyväksyntä perustuu selkeästi lainsäädäntöön eikä se edellytä enää toimista erikseen sopimista työllistymissuunnitelmassa.

Valmistelussa on hyvä kiinnittää huomiota voimassa olevan lainsäädännössä ongelmaan koskien ilman perusasteen koulutusta olevia nuoria. Nykyisellään koulutuksen tulee olla sekä tutkintoon johtavaa että ammatillisia valmiuksia antavaa (pl. perusasteen varassa oleville päivälukion opinnot). Nuorten seuraamuksia on jouduttu asettamaan perusasteen koulutusta vailla oleville, koska peruskouluopintojen ei katsota täyttävän hakuvelvoitetta. Nuoren, jolla on jäänyt peruskoulu kesken, tulee siis hakea tutkintoon johtaviin ammatillisiin koulutuksiin ns. harkintaan perustuvassa valinnassa. Tällaisen asiakasryhmän osalta tulisi säätää peruskouluopinnoista hakuvelvoitetta täyttävinä opintona tai vaihtoehtoisesti kiinnittää huomiota korvaaviin toimenpiteisiin.

On tärkeää, että koulutuksen hakuvelvoitteen täyttämisen aikarajoja muutetaan. Voimassa oleva sääntely ei huomioi nykykäytäntöä, jossa varsinkin ammatillinen koulutus toimii jatkuvan haun periaatteella. Nykysääntelyssä opiskelupaikkojen hakemisen monimuotoisuutta ei ole huomioitu ja asiaa tulee korjata pikaisesti.

### **Palveluprosessin uudistaminen (ml. työnhakuvelvollisuus)**

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin yksityiskohtaisesta palveluprosessin sääntelystä tulisi luopua kokonaisuudessaan. Muistiossa on kuvattu eri selvityksissä esiin tulleita nykysääntelyn ongelmia ja sääntelyn ongelmien ensisijaisena ratkaisuna tulee olla henkilökohtaisen palvelun takaaminen.

Sääntelyn kehittämisessä tulee myös huomioida hallitusohjelman kirjaus, jossa työllisyysmäärärahoja alennettiin n. 40 miljoonalla ja samalla todettiin, että kuntien tehtäviä vähennetään säästöä vastaavasti. Leikkaukset ovat toteutuneet, mutta tehtävien vähennystä ei ole toteutettu. Työnhakijan palveluprosessi muodostaa keskeisen osan kuntien tehtävistä, joten sitä koskevan velvoitteiden purun on oltava merkittävä.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 4 lukua tulisi uudistaa siten, että 31-36 § poistetaan kokonaisuudessaan. Korvaavana sääntelynä uudeksi 31 §:ksi säädettäisiin seuraavasti:

”Työvoimaviranomainen järjestää työnhakijalle ensimmäisen haastattelun viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se, työnhakijan tilanne huomioon ottaen, ole ilmeisen tarpeetonta. Ensimmäinen haastattelu järjestetään työvoimaviranomaisen toimipisteessä tai muussa asiointipisteessä, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi.

Työvoimaviranomainen voi järjestää työnhakijalle myöhempiä haastatteluja tämän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

Omaehtoisia opintoja 9 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22-24 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle, joka on suorittanut tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen, järjestetään opintojen aikana haastattelu kolmen kuukauden välein ellei haastattelun järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.”

Sääntelymuutoksen aikatauluttamisesta on todettava, että palveluprosessin toimeenpanon ja RRF-rahoituksen kytkös ei saa olla esteenä eduskunnan tahdon mukaisille sekä selvitystyössä tarpeelliseksi tunnistetuille lainsäädäntömuutoksille. RRF-kytkös ei saa myöskään viivästyttää lainsäädäntömuutosten säätämistä ja toimeenpanoa. TEM on sitonut palveluprosessin rahoituksen EU-rahoitukseen, eivät muut tahot, ja valtion tulee kantaa riski aiemmin tekemästä rahoituspäätöksestään.

Muistiossa esitetyistä sääntelyvaihtoehdoista luvussa kolme ehdotettu sääntelytapa on selvästi paras, mutta myös se sisältää useita puutteita ja ongelmallisuuksia. Sääntelyssä tulisi edetä yllä mainitulla valmistelulinjalla.

Alkuhaastattelua ei ole tarkoituksenmukaista järjestää kaikille 5 vuorokauden sisällä. Esimerkiksi niiden henkilöiden osalta, joilla on työhaun aloituksen aikaan jo tiedossa ratkaisu, ei ole tarvetta nopeaan alkuhaastatteluun. Heidän osaltaan näin tiukka sääntely vain vaikeuttaa palveluprosessin toteutusta kokonaisuudessaan, ilman ilmeistä syytä tai hyötyä. Alkuhaastattelun järjestämisen tapaa tulee myös vapauttaa, sillä kaikki eivät tarvitse kasvokkaista tapaamista. Työnhakukeskustelun toteuttamista ei tule sitoa 3 kuukauden sykliin. Palvelutarpeen arviointi voidaan toteuttaa myös muilla tavoin ja muissa tilanteissa 3 kuukauden aikajakson sisällä. Lainsäädännön ei tule toimia liiallisena rajoitteena palveluiden suunnittelulle.

Myöskään täydentävien työnhakukeskustelujen toteuttamisen tapoja ei tule säännellä liiallisesti vaan niiden toteuttamiselle tulee antaa harkintavaltaa ja mahdollisuutta yksilöllistämiseen. On useita tapoja tukea työllistymistä ja tietyissä tilanteissa esimerkiksi ryhmätapaamiset samassa tilanteessa olevien kanssa voivat olla vertaistuen kautta hedelmällisempiä kuin yksilötapaamiset työvoimaviranomaisen virkailijan kanssa. Lisäksi ulkoisten palvelutuottajien tapaamiset pitäisi voida laskea mukaan täydentäviksi työnhakukeskusteluiksi ilman rajoitteita.

Nykyisellään ulkoisten palveluntuottajien käytön sääntely on ristiriitaista järjestämislain 36 §:n ja palveluprosessin sääntelyn esitöiden kesken. Lain pykälän mukaan täydentävän työnhakukeskustelun asemesta työnhakijalle voidaan tarjota muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua. Hallituksen esityksen mukaan täydentäviä työnhakukeskusteluja ei voisi korvata kuin 1-2.

Myös lakisääteisessä palvelussa olevalle työnhakijalle 6 kuukauden välein järjestettävistä työnhakukeskusteluista on säädetty ristiriitaisesti. Hallituksen esityksen mukaan lakisääteisessä

palvelussa olevalle ei tarvitsisi kahta täydentävää työnhakukeskustelua. Itse laissa tällaisesta poikkeuksesta ei kuitenkaan ole säädetty. Sääntelyä tulee selvittää näiltä osin.

Muut esitetyt sääntelyvaihtoehdot sisältävät vielä suurempia puutteita ja ongelmia.

On hyvä, että muistion mukana vaihtoehtoa 0 ei ole tuomassa mukaan valmisteluun. Sääntelyn on todettu selvityksissä toimimattomaksi eikä toimeenpanon tehostaminen ratkaisisi esitettyjä ongelmia.

Vaihtoehto 1 lisäisi lainsäädännön vaikeaselkoisuutta entisestään. Nykysääntelyn selkeänä ongelmana on liian yksityiskohtainen sääntelytapa, jossa jäykkään malliin on tehty lukuisia poikkeuksia. Vaihtoehto 1 olisi omiaan vain pahentamaan tilannetta sekä työnhakijan että lain toimeenpanijan osalta.

Ehdotettu vaihtoehto ei ota huomioon asiakkaan palvelutarvetta tai mahdollisia moninaisia tilanteita. Sääntelytapa nojaa liiaksi hallintolähtöiseen yhden tilanteen näkökulmaan. Sääntelytavalla olisi liikaa ennakoimattomia vaikutuksia asiakkaiden moninaisen kirjon vuoksi ja epäilemättä sen säätämistapa muodostuisi hyvin raskaaksi.

### **Yksityisen työväliityksen mahdollisuus saada tietoja työnhakijoista**

Työnhakuprofiilien käytöstä ei ole toistaiseksi osoitettavissa selkeitä hyötyjä. Työvoimaviranomaiselle tulisi taata tiedonsaanti työnhakuprofiilien käytöstä: kuinka paljon työnhakuprofiilia käytetään yksityisessä työväliityksessä, minkälaisia toimia profiilien kautta edistetään ja millä tavoin profiilit edistävät työnhakijoiden työllistymistä. Lisääntyneen tiedon kautta työnhakuprofiilien laatimista voidaan edistää ja niiden käyttöä voidaan suunnata. Olisi kokonaisuudessaan hyödyllistä, jos työvoimaviranomaisella olisi näkymä yksityisten työväliitystä toteuttavien yritysten listoilla olevista henkilöistä sekä erityisesti heille kohdennetuista toimista, jolloin molemmat toimijat voisivat yhdessä paremmin suunnitella asiakkaan työllisyyden edistämistä.

Työnhakuprofiilien käytön edistämisessä, ja erityisesti laatimiseen velvoittamisessa, keskeisenä riskinä on työnhakuprofiileihin kohdistuvan luottamuksen rapautuminen. Työnhakijoiden joukossa on valitettavasti huomattava osa henkilöitä, jotka eivät puutteellisen työkyvyn tai muun seikan vuoksi ole tosiasiallisesti työmarkkinoiden käytettävissä. Mitä suurempi osa työnhakuprofiileista on yksityisen työväliityksen kannalta hyödyttömiä, sitä vähemmän käyttöarvoa työnhakuprofiileilla on kokonaisuudessaan. On tärkeää pitää voimassa ja käytettävissä olevat profiilit mahdollisimman laadukkaina, jotta profiilien käyttö on yksityiselle työväliitykselle yksinkertaista ja mahdollisimman tehokasta.

Helsinki kannattaa esitetyistä sääntelyvaihtoehdoista vaihtoehto B:n edistämistä valmistelussa: työnhakijasta muodostettaisiin ja julkaistaisiin työnhakuprofiili automaattisesti työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä. Automatisointi on ainoa tapa, miten työnhakuprofiilia käyttöä voidaan edistää ilman tarpeettoman lisätyön tekemistä. Työnhakija ilmoittautuessaan on jo nyt velvoitettu täyttämään vaadittavat tiedot liittyen hänen työkokemuksensa, koulutukseensa ja muuhun osaamiseensa. Jos rekisteröitymisen yhteydessä hänen edellytetään täyttävän samat tiedot toiseenkin kertaan, on erittäin suuri todennäköisyys, että tietojen täyttäminen toisella kerralla tehdään asiasta turhautuneen työnhakijan toimesta ylimalkaisemmin ja puutteellisemmin. Tämä vain entisestään lisää työnhakuprofiilin tietojen epäluotettavuutta ja hyödyttömyyttä yksityisen työnvälityksen näkökulmasta.

Henkilötietojen suojan vaarantuminen tulee valmistelussa minimoida. Mahdollinen tekninen ratkaisu olisi järjestelmä, jossa työnhakuprofiili noutaa tiedot rekisteröitymisen yhteydessä annettavista tiedoista automaattisesti ja esittää työnhakuprofiilin automaattisesti generoituna työnhakijalle. Hänellä olisi tämän jälkeen mahdollisuus muokata, täydentää tai poistaa automaattisesti generoidun työnhakuprofiilin tietoja. Tällä tavoin henkilö itse pystyisi arvioimaan luovutettavien tietojen sisältöä.

On varmasti totta, että tietojärjestelmämuutokset olisivat vaihtoehdossa B suurempia kuin kahdessa muussa esitetystä sääntelytavassa. Tietojärjestelmäkehitykseen vaadittavan rahallisen resurssin suuruutta tulisi kuitenkin arvioida kokonaistaloudellisena arviona. Tietojärjestelmäkehityksen myötä säästyy huomattava määrä virkailijatyötä, kun taas kahdessa muussa esitetystä vaihtoehdossa virkailijatyön määrä lisääntyy. Ei ole lainkaan selvää, että tietojärjestelmämuutokset tulisivat pitkällä aikavälillä kokonaisuudessaan kalliimmaksi.

Luvussa kolme esitetty sääntelytapa, jossa työnhakijalle tarjotaan profiilin laatimismahdollisuutta työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä, jonka jälkeen työvoimaviranomainen tarkistaisi alkuhaastattelun yhteydessä työnhakijan työnhakuprofiilin tilan, lisäisi merkittävästi resurssitarpeita. Alkuhaastattelun sisältö on jo nykyäänä hyvin täynnä, kun keskustelun aikana virkailijalta vaadittuja tehtäviä ja tarkastuskohteina on lukuisia.

Huomioiden muistion muissa osissa ehdotettu sääntely esimerkiksi palvelutarpeen arvioinnin korostumisesta ja alkuhaastattelun keskeisestä merkityksestä työnhakijan palveluprosessin etenemisellä, on erittäin todennäköinen riski, että alkuhaastatteluun sisällytetään liian paljon tehtäviä. Usein tällaisessa tilanteessa palvelutarpeen arviointi, työnhakuprofiilin laadun tarkistaminen ja itse työnvälitys jäävät liian vähälle huomiolle, kun asiakkaan työttömyysetuuden maksamisen edellytykset vievät päähuomion ja ajan.

Sääntelyssä tuleekin kiinnittää huomiota tosiasialliseen mahdollisuuteen toteuttaa yhden keskustelun aikana kaikki alkuhaastattelulle säädetyt velvollisuudet. Alkuhaastattelun toteuttaminen on pidettävä ensinnäkin toteutuskelpoisena, mutta myös sellaisena, että siinä voidaan käsitellä

kunkin työnhakijan tilanteeseen liittyen keskeisimpiä asioita. Mekaaninen, kaikkien työnhakijoiden kanssa samanlaisena toteutettava alkuhaastattelu ei tunnusta työnhakijoiden yksilöllisyyttä eikä edistä heidän työllistymistään parhaalla tavalla.

Vaihtoehto A, jossa työnhakijaksi rekisteröiminen edellyttäisi, että työnhakija laatisi ja julkaisisi työnhakuprofiilin, on monin tavoin ongelmallinen. Kuten aiemmin on todettu, kun rekisteröitynyt työnhakija on jo kerran täydentänyt tietonsa, hänen motivaationsa täydentää identtiset tiedot toiseen kertaan on syytä asettaa kyseenalaiseksi. Lopputuloksena on helposti hyvin puutteellinen työnhakuprofiili, jonka merkitys ja hyöty yksityiselle työnvälitykselle on erittäin vähäinen.

Säätelyssä tulisi myös ottaa kantaa siihen, millainen työnhakuprofiili täyttäisi työnhakijaksi rekisteröitymisen edellytyksen. Silloin 27 §:n 2 momentissa tulisi huomioida ja säännellä myös profiilin sisältöä, mikä voi olla haaste valmistelussa. Pelkkä profiilin julkaisu, ilman mitään sisällöllistä edellytystä, tuskin olisi riittävä toimi edellytysten täyttymiseksi, sillä se johtaisi sisällöltään minimalistisiin profiileihin.

Jos säätelyssä käytettäisiin nyt jo käytössä olevaa ”tarpeelliset tiedot” -määritettä, tarkoittaisi se käytännössä, että työnhakuprofiiliin tulisi lain mukaan sisältää identtisesti ne samat tiedot, jotka työnhakija olisi kirjannut työnhakijaksi rekisteröitymisen yhteydessä. Tällöin olisi järkevämpää hyödyntää vaihtoehto B:n mukaisesti jo aiemmin toimitettuja tietoja.

Jos työvoimaviranomaisen virkailijan tulisi arvioida profiilin sisältöä varmistaakseen, että työnhakija on täyttänyt laissa 27 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset, tarkoittaisi se merkittävää lisätyötä. Samalla se lisäisi huomattavasti riskiä lain toimeenpanon erilaistumisesta ja yhdenvertaisuuden vähenemisestä valtakunnallisesti arvioituna, kun tulkintalinjat profiilin riittävästä sisällöstä väistämättä eroaisivat. Kun työnhakijan työnhaku katkaistaisiin puutteellisen työnhakuprofiilin vuoksi, tarkoittaisi se jälleen suurta lisääntynyttä työ määrää. Työhaun katkaisemisen inhimilliset vaikutukset olisivat myös suuria työttömyysturvan maksamisen keskeytyessä suurimmassa osassa tapauksista.

## **Yleinen palaute / Muut muistion kohdat**

### **Aikataulu**

Muistion mukaan lainsäädäntö voisi tulla voimaan aikaisintaan 1.1.2026. On kohtuutonta, että tunnistetut lainsäädännön muutostarpeet, jotka eduskunta on lakia säätäessään velvoittanut toteuttamaan, viivästyvät näin merkittävästi. Kuten lausunnossa on jo aiemmin todettu, palveluprosessin toimeenpanon ja RRF-rahoituksen kytkös ei saa olla esteenä eduskunnan tahdon mukaisille sekä selvitystyössä tarpeelliseksi tunnistetuille lainsäädäntömuutoksille.

Myöskään ei voida katsoa, että tietojärjestelmien kehittämisen erittäin merkittävä viivästyminen on perusteltu syy viivästyttää lainsäätämistä. TEM:n tulee ottaa huomattavasti selkeämpi johtajuus tietojärjestelmäkehityksestä ja varmistaa, että kehittämistyötä tehdään jatkossa toimivan ja loogisen rakenteen ja suunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa kehitystyötä on tuettava lisäresurssein. Ei voi olla niin, että lainsäädännön tunnistetut ja todetut muutostarpeet ovat viivästyneen tietojärjestelmäkehityksen panttivankeina.

#### Työnhakijan työttömyysturva-asian ratkaiseminen automaattisesti

Työnhakijan työttömyysturva-asian ratkaiseminen automaattisesti on kannatettava suuntaus ja Helsinki kannustaa ministeriötä etenemään valmistelussa. Automaattinen ratkaiseminen vapauttaisi resurssia vaikuttavampaan ja tarkoituksenmukaisempaan asiakastyöhön. Automaattinen ratkaiseminen olisi osaltaan tukemassa asiakastyön suuntaamista työttömyysturvan edellytysten tarkistamisesta itse työnvälitykseen. Työvoimapalvelulainsäädännön valmistelussa työpanoksen ohjaaminen työnvälitykseen tulisi olla kaiken keskiössä.

#### Yli 55-vuotiaille tarkoitettu muutosturvakoulutus

Muistiossa ei ole esitetty muutoksia yli 55-vuotiaiden muutosturvakoulutukseen. Helsinki kannustaa ministeriötä valmistelemaan lakimuutoksen, jossa poistetaan 8 luvun mukainen muutosturvakoulutus kokonaisuudessaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetusta laista.

Kohderyhmään kuuluvilla irtisanotuilla on subjektiivinen oikeus muutosturvakoulutukseen, mikä on vastoin työvoimapalveluiden yleistä toimintamallia, jossa työnhakijoita ohjataan palveluihin heidän palvelutarpeensa perusteella. Muutosturvakoulutuksen toteuttaminen on osoittautunut hallinnollisesti erittäin raskaaksi ja kalliiksi. Se ei täytä julkiselle työvoimapalvelulle asetettavia vaikuttavuusodotuksia eikä vastaa muun palvelutuotannon kustannus-hyötysuhdetta. Toteutetut koulutukset edellyttävät suuria resursseja palveluiden järjestämiseksi ja hallinnoitavaksi. Koulutusten toteutushinnat ovat merkittävästi tavallista koulutushankintaa suurempia.

#### Työvoimapalveluiden määritelmä

Muistiossa ei ole esitetty muutoksia työvoimapalveluiden määritelmään. Helsinki kannustaa ministeriötä valmistelemaan lakimuutoksen, jossa järjestämislain 2 §:ää muutetaan. Työvoimapalveluiden määritelmää tulisi virtaviivaistaa ja antaa työvoimaviranomaisille harkintavaltaa siinä, millaisia palveluita kannattaa järjestää ja miten. Sääntelyn vähentäminen voisi mahdollistaa palveluntuottajille uudenlaisten palveluiden kehittämisen ja tarjonnan.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 2 §:ään tulisi lisätä uusi momentti: ”Lisäksi työvoimaviranomainen voi järjestää tässä laissa tarkoitettuna palveluna työllistymistä tukevia palveluita. Työllistymistä tukeva palvelu voi olla myös muun kuin työvoimaviranomaisen tuottamaa.”

## Tiedolla johtaminen

Muistiossa ei ole esitetty muutoksia työvoimaviranomaisen mahdollisuuksiin tiedolla johtamisen saralla.

Työvoimapalveluiden järjestämisen rahoitusmallin myötä työttömälle maksetun työttömyysetuuden maksupäivillä on merkittävä vaikutus kuntien taloudenpitoon. Nykyisellään kunnilla ei ole näkymää työttömyyspäivien reaaliaikaisen seurantaan eikä siten tietoa, mihin maksukategoriaan kukin työnhakija kuuluu. Tämä vaikeuttaa kunnan taloushallinnon ennakoitavuutta ja palveluiden kohdentamista niitä tarvitseville.

Tietojen välityksessä työvoimaviranomaisilla tai KEHA-keskuksella ei ole lakisääteistä oikeutta saada reaaliaikaista tietoa käyttöönsä. Ainoa käytössä oleva tieto tulee Finanssivalvonnan julkisista tilastoista vuositasolla. Tarvitaan siten lakimuutoksia tiedonsaannin mahdollistamiseksi.

Työvoimaviranomaisille tulisi myös taata nykyistä laajemmat mahdollisuudet hyödyntää tulorekisterin tietoja oman toimintansa arvioinnissa. Jotta työvoimaviranomaiset voivat tuottaa vaikuttavia työllisyyspalveluita ja kohdentaa palvelut soveltuville työnhakijoille, tulee työvoimaviranomaisilla olla tietoa palveluiden tuloksellisuudesta. Työvoimaviranomaisten käytössä olevat tietojärjestelmät eivät tuota luotettavaa tietoa tuloksellisuudesta

Laissa tulotietojärjestelmästä KEHA-keskukselle on myönnetty oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä ”työvoimapalveluiden toimivuutta sekä tuloksellisuutta ja vaikutuksia koskevan tiedon tuottamista, arviointia ja seurantaan koskevan tehtävän hoitamiseksi” (13 § 1 momentti 23 kohta). Työvoimaviranomaisilla tulisi olla toisiokäyttöoikeus KEHA-keskuksen tulotietojärjestelmästä saatavaan tietoon. Vaihtoehtoisesti työvoimaviranomaisille voi säätää käyttöoikeuden tulotietojärjestelmästä saatavaan tietoon samalla tavalla kuin KEHA-keskukselle on säädetty.

Aulanko Timo  
Helsingin kaupunki - Elinkeino-osasto - Työllisyyspalvelut

